

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра етнології і археології

ДРОГОБИЦЬКА ОКСАНА

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ
«УСНА ІСТОРІЯ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ІV КУРСУ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «014.03 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІСТОРІЯ)»**

**Івано-Франківськ
2019**

Дрогобицька О. Методичні рекомендації для семінарських занять та самостійної роботи з дисципліни «Усна історія в сучасній школі» для студентів ІV курсу спеціальності «014.03 Середня освіта (історія)». Івано-Франківськ, 2019. 60 с.

Рецензенти:

І.Ф. Солонець, кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології і археології Факультету історії, політології і міжнародних відносин ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

О.О. Гайдукевич, кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства і філософії Івано-Франківського національного медичного університету

Методичні рекомендації з курсу «Усна історія в сучасній школі» розроблені для студентів спеціальності 014.03 «Середня освіта (історія)» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Вони включають опис навчальної дисципліни, анотацію лекційного курсу, плани семінарських занять, методичні рекомендації для самостійної роботи, індивідуальні завдання (опитування респондентів), програмові вимоги з курсу, критерії оцінювання знань студентів, рекомендовану навчальну та спеціальну літературу, інтернет-ресурси.

Навчальний курс «Усна історія в сучасній школі» зорієнтований на засвоєння і застосування студентами спеціальності 014.03 Середня освіта (історія) теоретичних знань з «усної історії», усвідомлених умінь і навичок, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти.

*Рекомендовано до друку кафедрою етнології і археології
Факультету історії, політології і міжнародних відносин
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
протокол №12 від 12 червня 2019 р.*

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Факультету історії, політології і міжнародних відносин
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
протокол №10 від 27.06.2019 року*

© Дрогобицька О., 2019 рік
© ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет
імені Василя Стефаника», 2019 рік

ПЛАН

ВСТУП.....	2
АНОТАЦІЯ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ.....	10
ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	14
САМОСТІЙНА РОБОТА.....	21
ПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	26
ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З КУРСУ	27
ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	30
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	50-58

ВСТУП

Мета курсу «Усна історія в сучасній школі» – засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальністю 014 Середня освіта (Історія) з дисципліни «Усна історія в сучасній школі»; опанування і застосування ключових теоретико-методологічних засад і методів вивчення та інтерпретації історичного минулого України; формування інтегральної, загальних, фахових компетентностей, достатніх для ефективного розв'язування стандартних і нестандартних комплексних задач у професійній педагогічній діяльності в навчальних закладах середньої освіти, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Основні цілі курсу:

- подати студентам системні, комплексні знання з проблем теорії та методології усноісторичних досліджень;
- розвинути навички збору та фіксації джерельних матеріалів від респондентів;
- навчити використовувати в професійній і соціальній діяльності знання, отримані у ході опитувань очевидців;
- виробити в майбутніх вчителів навички самостійних оцінок і власних суджень із розглянутих історичних проблем;
- сприяти вихованню у студентів толерантності, національно-патріотичних почуттів, поваги до загальнолюдських цінностей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- термінологію та сучасні методи усноісторичних досліджень, методикау підготовки, проведення та аналізу інтерв'ю, правила роботи із респондентами;

- усну культурну спадщину українського народу в контексті світової культури, поважати різноманіття та мультикультурність світу; керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;

вміти:

- розуміти та інтерпретувати вивчений матеріал в усній і письмовій формі різного обсягу й складності, дотримуючись правил грамотності і вимог до написання наукових та навчальних текстів;
- використовувати наукові знання, уміння і навички із дисциплін фундаментальної підготовки для розв'язання конкретних завдань у діяльності вчителя історії і суспільствознавчих предметів;
- організовувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію історичних джерел усного характеру;
- діяти на основі сформованих ціннісних орієнтирів; з повагою і розумінням ставитися до різних світоглядних позицій, усвідомлювати рівні можливості кожного члена суспільства та педагогічного й учнівського колективів, враховувати гендерний підхід, проводити громадянсько-патріотичне виховання на основі демократичних цінностей.

Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії і суспільствознавчих предметів у навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів професійно спрямованих наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Комунікативна – здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні і на практиці.

Здатність володіти категоріально-понятійним апаратом, хронологією та науковою періодизацією.

Здатність застосовувати знання, уміння і навички із дисциплін фундаментальної і професійної підготовки в практичній діяльності – у викладанні історії і суспільствознавчих предметів, організації навчально-виховного процесу, розробці навчально-методичного забезпечення дисциплін.

Здатність користуватися вербальними і невербальними засобами передачі навчальної інформації, дотримуючись грамотності і вимог до написання наукових та навчальних текстів.

Здатність організовувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію історичних джерел або інформації методичного характеру.

Здатність до оволодіння базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності студентів до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

Здатність формувати історичну свідомість, громадянську позицію, політичну культуру, національну пам'ять, провадити громадянсько-патріотичне виховання серед молоді.

Програма курсу передбачає проведення лекційних і семінарських занять. Окремий блок питань, необхідних для засвоєння студентом, виноситься на самостійне опрацювання. Основними формами контролю самостійної роботи є: письмові та усні опитування студентів, проведення контрольної роботи, написання рефератів, підготовка презентацій.

Курс розроблено із врахуванням новітніх досліджень. Оволодіння теоретичними основами курсу має неабияке значення для підготовки сучасного висококваліфікованого вчителя історії і суспільствознавчих дисциплін.

Даний методичний посібник включає:

- основні теми лекційних та практичних занять;
- програмові вимоги до навчального курсу;
- критерії оцінювання знань студентів;
- список рекомендованої літератури.

Основні теми лекційних і практичних занять для студентів складені в тій кількості, яка передбачена навантаженням з даного курсу. Під час лекційних занять студентам подається базовий теоретичний матеріал з курсу. Практичні заняття можуть проходити у формі колоквиуму, диспутів, доповідей із повідомленням.

Програмові вимоги містять перелік найосновніших тем, які розкриваються у ході лекційних і практичних занять, або ж виконуються в якості самостійної роботи (реферати, виступи, короткі повідомлення тощо).

Система **оцінювання знань студентів** передбачає поточний контроль знань, контрольну роботу та індивідуальне завдання.

Список рекомендованої літератури включає обов'язковий перелік, а також додаткову літературу, інтернет-ресурси, ознайомлення з якими дозволить краще засвоїти матеріал курсу.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усьо-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Усна історія в сучасній школі: теорія і методологія						
Тема 1. Вступ до курсу «Усна історія в сучасній школі»	10	2				8
Тема 2. Основні терміни і поняття курсу	10	2				8
Тема 3. Інституалізація усної історії	14	2	4			8
Тема 4. Проблема історичної пам'яті в дослідженнях	10	2				8
Тема 5. Поняття колективної та індивідуальної травми	10	2				8
Тема 6. Інтерв'ю як метод «усної історії»	12	2	2			8
Тема 7. Правила роботи з респондентом	10	2				8
Разом за змістовим модулем 1	76	14	6			56
Змістовий модуль 2. Усноісторичні дослідження як форма позакласної роботи у школі						
Тема 8. Організація гуртка усної історії в школі	10	2				8
Тема 9. Методика проведення	34	4				30

нарративного біографічного інтерв'ю						
Тема 10. Порядок транскрибування інтерв'ю	16	2	2			12
Тема 11. Аналіз інтерв'ю	10	2	2			6
Тема 12. Основні проекти усноісторичних досліджень в Україні та їхнє виховне значення.	10	2				8
Тема 13. Педагогічна складова сучасних усноісторичних досліджень	12	2	2			8
Тема 14. Конкурси шкільних проєктів	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 2	104	16	8			80
Разом годин	180	30	14			136

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усьо-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Усна історія в сучасній школі: теорія і методологія						
Тема 1. Вступ до курсу «Усна історія в сучасній школі»	10	2				8
Тема 2. Основні терміни і поняття курсу	10					10
Тема 3. Інституалізація усної історії	14		2			12
Тема 4. Проблема історичної пам'яті в дослідженнях	10					10
Тема 5. Поняття колективної та індивідуальної травми	10					10
Тема 6. Інтерв'ю як метод «усної історії»	12		2			10
Тема 7. Правила роботи з респондентом	10	2				8
Разом за змістовим модулем 1	76	4	4			68
Змістовий модуль 2. Усноісторичні дослідження як форма позакласної роботи у школі						
Тема 8. Організація гуртка усної історії в школі	10					10
Тема 9. Методика проведення наративного	34	2				32

біографічного інтерв'ю						
Тема 10. Порядок транскрибування інтерв'ю	16	2				14
Тема 11. Аналіз інтерв'ю	10					10
Тема 12. Основні проекти усноісторичних досліджень в Україні та їхнє виховне значення.	10					10
Тема 13. Педагогічна складова сучасних усноісторичних досліджень	12		2			10
Тема 14. Конкурси шкільних проектів	12					12
Разом за змістовим модулем 2	104	4	2			98
Разом годин	180	8	6			166

АНОТАЦІЯ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. УСНА ІСТОРІЯ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ: ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ

Лекція 1. Вступ до курсу «Усна історія в сучасній школі» (2 год.)

Визначення і предмет «усної історії». «Усна історія» як метод історичних та конкретно-соціологічних досліджень. Особливості використання досліджень з «усної історії» в школі. Виховне значення «усної історії». Вивчення усної історії в школі як інструмент для розвитку критичного мислення учнів.

Лекція 2. Основні терміни і поняття курсу (2 год.)

Гене́за терміну «усна історія» (Алан Невінс). Співвідношення понять «усна історія», «жива історія», «жива пам'ять», «усна пам'ять» та ін. Усна історія та міждисциплінарна інтеграція. Історія повсякдення, мікроісторія, біографічне письмо, соціальна антропологія та їх взаємодія із усною історією.

Лекція 3. Інституалізація усної історії у ХХ ст. (2 год.)

Становлення «усної історії» в США (30-40 рр. ХХ ст.). «Усна історія» у Великобританії: основні напрямки досліджень. «Голос минулого» в інтерпретації Пола Томсона. Усноісторичні дослідження в післявоєнній Німеччині та їхнє виховне значення. Постмодернізм і усна історія (1990–2000-ті рр.). Національні асоціації дослідників «усної історії» у Європі та США. Українська асоціація усної історії: процес інституалізації і діяльність. Основні напрямки усноісторичних досліджень в Україні.

Лекція 4. Проблема історичної пам'яті в дослідженнях (2 год.)

Коллективна пам'ять як феномен в історичних дослідженнях. Усна історія і «memory studies». Пам'ять як проблема гуманітарного знання (М. Хальбвакс, Я. Ассман, П. Коннертон, П. Нора). Використання пам'яті для формування ідентичності. «Корисне минуле». Концепція «колективної та індивідуальної пам'яті» Форми та трансформації культурної пам'яті. Індивідуальні життєві історії як джерело колективної пам'яті.

Лекція 5. Поняття колективної та індивідуальної травми (2 год.)

Типи травм (за П. Штомпою). Поняття колективної «травми». Травматичний досвід. Проблема колективної травми в українському соціумі.

Лекція 6. Інтерв'ю як метод «усної історії» (2 год.)

Види і типи інтерв'ю. Етапи підготовки до інтерв'ю. Розробка схеми. Технічна підготовка. Правила проведення інтерв'ю.

Лекція 7. Правила роботи із респондентом (2 год.)

Вибір і пошук респондентів. Етика дослідження. Юридична етика та проблема авторського права. Співставлення усного джерела із іншими типами джерел. Релігійні, соціальні, політичні, етнічні, гендерні чинники впливу на респондента.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. УСНОІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК ФОРМА ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ У ШКОЛІ

Лекція 8. Організація гуртка усної історії в школі (2 год.)

Теоретичний напрям роботи гуртка (бесіди, доповіді, вікторини). Практичний напрям діяльності шкільного гуртка (експедиції). Етапи пошукової роботи в гуртку.

Лекція 9-10. Методика проведення наративного біографічного інтерв'ю (4 год.)

Особливості підготовки запитальника (програми інтерв'ю) для досліджень з усної історії. Питання як спосіб стимуляції і конструювання пам'яті. Види запитань. Запитальник як механізм формування усного джерела і конструювання чужого досвіду. Аналіз тематичного запитальника (на вибір студента). Презентація власного запитальника.

Лекція 11. Порядок транскрибування інтерв'ю (2 год.)

Транскрипт інтерв'ю. Нотаційні системи. Паузи, «словник емоцій», ілюстративні фото, опис обстановки при транскрибуванні інтерв'ю. Словник після інтерв'ю. «Місця умовчання» та їх розкодування. Паспортизація даних. Супровідні документи при проведенні інтерв'ю.

Лекція 12. Аналіз інтерв'ю (2 год.)

Основні методи аналізу інтерв'ю. Нарративний метод. Контент-аналіз. Реконструктивний спосіб аналізу. Проблеми інттерпретації усноісторичних досліджень. Робота із проектами та сайтами дослідників усної історії в Україні.

Лекція 13. Основні проекти усноісторичних досліджень в Україні та їхнє виховне значення (2 год.)

«Трансформація громадянського суспільства (Усна історія української селянської культури 1920-1923 рр.)» у записах В. Нолла. Усноісторичні дослідження голодомору 1932 – 1933 рр. Усні історії оstarбайтерів та в'язнів нацистських концтаборів. Депортації 40-х – 50-х років ХХ ст. у свідченнях очевидців.

Лекція 14. Педагогічна складова сучасних усноісторичних досліджень (2 год.)

Жива історія» підпільного життя Української Греко-Католицької Церкви 1946-1989 рр. Події Помаранчевого майдану та революції гідності у свідченнях очевидців. Патріотичне виховання через «усну історію» російсько-української війни. Презентація індивідуального проекту.

Лекція 15. Конкурси шкільних проектів (2 год.)

Шкільні проекти з усної історії: проблеми та перспективи. Міжнародний проект «Метод усної історії при вивченні новітньої історії в сучасній школі». Конкурс шкільних проектів з усної історії «Повсякденне життя в СРСР у період 1980 – 1991 роках».

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Усна історія в сучасній школі: теорія і методологія		
1	Основні етапи становлення «усної історії» (від найдавніших часів до ХІХ ст.)	2
2	«Усна історія» на рубежі ХХ – ХХІ ст.	2
3	Інтерв'ю як метод «усної історії»	2
Змістовий модуль 2. Усноісторичні дослідження як форма позакласної роботи у школі		
5	Порядок транскрибування інтерв'ю	2
6	Аналіз тематичного запитальника	2
7	Індивідуальний проект	4
Всього		14

Теми семінарських занять
Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Усна історія в сучасній школі: теорія і методологія		
1	«Усна історія» на рубежі ХХ – ХХІ ст.	2
2	Інтерв'ю як метод «усної історії»	2
Змістовий модуль 2. Усноісторичні дослідження як форма позакласної роботи у школі		
3	Індивідуальний проект	2
Всього		6

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1. Основні етапи становлення усної історії (він найдавніших часів до ХІХ ст.) (2 год.)

1. Усні свідчення у творах античних авторів.
2. Усна історія в середньовічних джерелах та описах іноземних мандрівників.
3. Методологічні принципи усноісторичних досліджень у ХVІІ – ХІХ ст.

Література:

Грінченко Г. Усна історія – теорія, метод, джерело // В. кн.: Невигадане. Усні історії остарбайтерів / Авт.-упоряд., ред., вступ. ст. Г. Грінченко. – Харків: Видавничий дім «Райдер», 2004.

Кісь О. Усна історія: становлення, проблематика, методологічні засади. Режим доступу:

http://uamoderna.com/images/archiv/11/2_UM_11_Vstup_Kis.pdf

Томпсон П. Голос прошлого. Устная история / Пер. с англ. – М.: Весь Мир, 2003. – 368 с.

<http://www.nashapamiac.org/docs/Thomson.pdf>.

У пошуках власного голосу: усна історія як теорія, метод та джерело. Збірник наукових статей. Режим доступу:

http://oralhistory.com.ua/assets/images/img_publication/u_poshukah_vlasnogo_golosu.pdf

Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За редакції В. Кравченка та Г. Грінченко. – Харків. – С. 414 – 427. Режим доступу:

http://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12

Семінар 2. Усна історія на рубежі ХХ – ХХІ ст. (2 год.)

1. Постмодернізм і усна історія (1990–2000-ті рр.).
2. Національні асоціації дослідників «усної історії» у Європі та США.
3. Українська асоціація усної історії: процес інституалізації і діяльність.
4. Основні напрямки усноісторичних досліджень в Україні.

Література:

Грінченко Г. Усна історія – теорія, метод, джерело // В. кн.: Невигадане. Усні історії оstarбайтерів / Авт.-упоряд., ред., вступ. ст. Г. Грінченко. – Харків: Видавничий дім «Райдер», 2004.

«Жива історія». Метод усної історії в школі
https://www.ustnayaistoriya.info/wp-content/uploads/2015/08/oral-history_brochure_ukraine_book-web_21x21cm-1.pdf

Кісь О. Усна історія: становлення, проблематика, методологічні засади. Режим доступу:
http://uamoderna.com/images/archiv/11/2_UM_11_Vstup_Kis.pdf

Томпсон П. Голос прошлого. Устная история / Пер. с англ. – М.: Весь Мир, 2003. – 368 с.
<http://www.nashapamiac.org/docs/Thomson.pdf>.

Томсон А. Чотири зміни парадигм в усній історії // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. – Випуск 11-12. Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За редакції В. Кравченка та Г. Грінченко. – Харків. Режим доступу:
http://oralhistory.com.ua/assets/images/img_publication/shid_zahid/01_A_Thomson.pdf

Феррейра М. Інституціоналізація та розвиток усної історії: 10 років Міжнародній асоціації усної історії // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. – Випуск 11-12. Режим доступу: http://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12

Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За редакції В. Кравченка та Г. Грінченко. – Харків. – С. 414 – 427. Режим доступу: http://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12

У пошуках власного голосу: усна історія як теорія, метод та джерело. Збірник наукових статей. Режим доступу: http://oralhistory.com.ua/assets/images/img_publication/u_poshukah_vlasnogo_golosu.pdf

Грінченко Г., Реброва І., Романова І. Усна історія в пострадянських дослідницьких практиках (на прикладі сучасних Білорусії, Росії та України) // Український історичний журнал. – 2012. – №4. – С. 172 – 187. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UIJ_2012_4_13

Семінар 3. Інтерв'ю як метод «усної історії» (2 год.)

1. Види і типи інтерв'ю.
2. Етапи підготовки до інтерв'ю. Розробка схеми.
3. Технічна підготовка.
4. Правила проведення інтерв'ю.
5. Навчально-методичний комплекс для використання в школі.

Література:

Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження. Електронний ресурс: http://chtyvo.org.ua/authors/Hlushko_Mykhailo/Metodyka_polovoho_etnohrafichnoho_doslidzhennia/

Гончаренко Л. Робота з усними свідченнями на уроках історії: нарративний аналіз // Таврійський вісник освіти. – 2014. – №3. – С. 34 – 38. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2014_3_8

Маєрчик М. Польові дослідження: проблема достовірності і порозуміння // Народна творчість та етнографія. – 2003. – №5-6. – С. 82 – 85.

Макаров В. Ошибки интервьюера // Социологические исследования. – 1989. – № 3.

Паньків М. Організація польових досліджень з етнографії (для студентів історичного факультету та краєзнавців): Методичний посібник. – Івано-Франківськ: Плай, 2005. – 124 с.

Романович Н.А. Ситуация опроса глазами респондента // Социологические исследования. – 1999. – № 2. – С. 123-126.

Томпсон П. Голос прошлого. Устная история / Пер. с англ. – М.: Весь Мир, 2003. – 368 с.
<http://www.nashapamiac.org/docs/Thomson.pdf>.

Семінар 4. Порядок транскрибування інтерв'ю (2 год.)

1. Транскрибування як перший етап інтерпретації.
2. Паузи, «словник емоцій», ілюстративні фото, опис обстановки при транскрибуванні інтерв'ю.
3. Словник після інтерв'ю.
4. «Місця умовчання» та їх розкодування.
5. Навчально-методичний комплекс для використання в школі.

Література:

Гончаренко Л. Робота з усними свідченнями на уроках історії: нарративний аналіз // Таврійський вісник освіти. – 2014. – №3. – С. 34 – 38. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2014_3_8

Грінченко Г. Усна історія – теорія, метод, джерело // В. кн.: Невигадане. Усні історії остарбайтерів / Авт.-упоряд., ред., вступ. ст. Г. Грінченко. – Харків: Видавничий дім «Райдер», 2004.

Грінченко Г. Усна історія: Методичні рекомендації з організації дослідження: Для студентів і аспірантів. – Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2007. – 28 с.

«Жива історія». Метод усної історії в школі
<https://www.ustnayaistoriya.info/wp->

content/uploads/2015/08/oral-history_brochure_ukraine_book-web_21x21cm-1.pdf

Томпсон П. Голос прошлого. Устная история / Пер. с англ. – М.: Весь Мир, 2003. – 368 с.
<http://www.nashapamiac.org/docs/Thomson.pdf>

Семинар 5. Аналіз тематичного запитальника (2 год.)

1. Запитальник як механізм формування усного джерела і конструювання чужого досвіду.
2. Аналіз тематичного запитальника (на вибір студента).
3. Презентація власного запитальника.
4. Навчально-методичний комплекс для використання в школі.

Література:

Гончаренко Л. Робота з усними свідченнями на уроках історії: нарративний аналіз // Таврійський вісник освіти. – 2014. – №3. – С. 34 – 38. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2014_3_8

Грінченко Г. (Авто)біографічне інтерв'ю в усноісторичних дослідженнях: до питання про теорію нарративного аналізу // oralhistory.com.ua/assets/images/img_publications/shid_zahid/04_G_Grinchenko.pdf

Грінченко Г. Усна історія як метод і джерело дослідження // <http://history.org.ua/LiberUA/Book/OST/3.pdf>

Грінченко Г., Реброва І., Романова І. Усна історія в пострадянських дослідницьких практиках (на прикладі сучасних Білорусії, Росії та України) // Український історичний журнал. – 2012. – №4. – С. 172 – 187. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UIJ_2012_4_13

Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу: моделі та практики. – Київ, 2003. – С. 40-102.

Семінар 6-7. Індивідуальний проект (4 год.)

1. Аналіз проведеного інтерв'ю (на прикладі індивідуального завдання).
2. Презентація індивідуального проекту.
3. Робота із проектами та сайтами дослідників усної історії в Україні.
4. Навчально-методичний комплекс для використання в школі.

Література:

«Жива історія». Метод усної історії в школі
https://www.ustnayaistoriya.info/wp-content/uploads/2015/08/oral-history_brochure_ukraine_book-web_21x21cm-1.pdf

Кісь О. Відновлюючи власну пам'ять: проєкт «Україна ХХ століття у пам'яті жінок»//Україна модерна. – Київ; Львів, 2006. – Ч. 11.

Кісь О. Колективна пам'ять та історична травма: теоретичні рефлексії на тлі жіночих спогадів про Голодомор // У пошуках власного голосу: Усна історія як теорія, метод, джерело: Зб. наук. праць. – Харків: Східний інститут українознавства ім. Ковальських, 2010. – С. 171 – 191.

Нагайко Т. Вивчення побутового аспекту життя сільського населення України періоду Другої світової війни засобами усної історії // Український історичний збірник. – 2004. – Вип. 6. – С. 368 – 376.

Нолл В. Трансформація громадянського суспільства. Усна історія української селянської культури 1920–30 років. – К.: Центр досліджень усної історії та культури РОДОВІД, 1999. – 559 с.

Невигадане. Усні історії остарбайтерів / Авт.-упоряд., ред., вступ. ст. Г. Грінченко. – Харків: Видавничий дім «Райдер», 2004. // <http://resource.history.org.ua/item/0009593>

Грінченко Г. Усна історія примусу до праці: метод, конспекти, тексти. – Харків: «НТМТ», 2012. – 304 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Усна історія в сучасній школі: теорія і методологія		
1	Вступ до курсу «Усна історія в сучасній школі»	8
2	Основні терміни і поняття курсу	8
3	Інституалізація усної історії	8
4	Проблема історичної пам'яті в дослідженнях	8
5	Поняття колективної та індивідуальної травми	8
6	Інтерв'ю як метод «усної історії»	8
7	Правила роботи з респондентом	8
Змістовий модуль 2. Усноісторичні дослідження як форма позакласної роботи у школі		
9	Організація гуртка усної історії в школі	8
10	Методика проведення наративного біографічного інтерв'ю	30
11	Порядок транскрибування інтерв'ю	12
12	Аналіз інтерв'ю	6
13	Основні проекти усноісторичних досліджень в Україні та їхнє виховне значення	8
14	Педагогічна складова сучасних усноісторичних досліджень	8
15	Конкурси шкільних проектів	8
	Разом	136

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Усна історія в сучасній школі: теорія і методологія		
1	Вступ до курсу «Усна історія в сучасній школі»	8
2	Основні терміни і поняття курсу	10
3	Інституалізація усної історії	12
4	Проблема історичної пам'яті в дослідженнях	10
5	Поняття колективної та індивідуальної травми	10
6	Інтерв'ю як метод «усної історії»	10
7	Правила роботи з респондентом	8
Змістовий модуль 2. Усноісторичні дослідження як форма позакласної роботи у школі		
9	Організація гуртка усної історії в школі	10
10	Методика проведення наративного біографічного інтерв'ю	32
11	Порядок транскрибування інтерв'ю	14
12	Аналіз інтерв'ю	10
13	Основні проекти усноісторичних досліджень в Україні та їхнє виховне значення	10
14	Педагогічна складова сучасних усноісторичних досліджень	10
15	Конкурси шкільних проєктів	12
	Разом	166

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Прецедентні тексти, ключові тексти, світові події як фактор створення та існування «усної історії».
2. Співставлення усного джерела з іншими типами джерел.
3. Релігійні, соціальні, політичні, етнічні, гендерні чинники впливу на респондента.
4. Усна історія і «memory studies».
5. Пам'ять як проблема гуманітарного знання (М. Хальбвакс, Я. Ассман, П. Коннертон, П. Нора).
6. Використання пам'яті для формування ідентичності. «Корисне минуле».
7. Таблиця «Місця пам'яті» (на основі рідного населеного пункту чи регіону).
8. Шляхи перевірки достовірності отриманої інформації.
9. Форми публікації «усних джерел».
10. Іменна та анонімна публікації.

Опрацювання літератури: Томпсон П. Голос прошлого. Устная история / Пер. с англ. – М.: Весь Мир, 2003. – 368 с. <http://www.nashaparniac.org/docs/Thomson.pdf>.

Томсон А. Чотири зміни парадигм в усній історії // Режим доступу:

http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Szikz/2008_11_12/02_Thomson.pdf

Переклад з іноземної та опрацювання: Moyer, Judith. Step-by-Step Guide to Oral History (1993, revised 1999) // Режим доступу: http://dohistory.org/on_your_own/toolki

Переклад з іноземної та опрацювання: Truesdell, Barbara. Oral History Techniques: How to Organize and Conduct Oral History Interviews

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.184.2311&rep=rep1&type=pdf>

Аналіз проекту: <https://lia.lvivcenter.org/uk/projects/oral-history>
– Усна історія Львова

Аналіз проекту: <https://cius-archives.ca/items/show/1870> –
«Імена замість номерів. Книга пам'яті в'язнів
концентраційного табору Дахау» («Namen statt Nummern.
Gedachtnisbuch fur die Haftlinge des Konzentrationslager
Dachau»)

Індивідуальні завдання

Одним із видів індивідуального завдання є проект (інтерв'ю). Студент(ка) на власний розсуд обирає тему дослідження та здійснює пошук респондента, складає запитальник (мінімум 20 запитань) і проводить інтерв'ю. Викладач оцінює аудіо запис інтерв'ю та супровідну документацію.

Теми для інтерв'ю (на вибір):

1. УПА в біографіях.
2. Депортації 40-х – 50-х років ХХ ст. у свідченнях очевидців.
3. УГКЦ у підпіллі: усні історії.
4. Побут післявоєнного села (50-ті – 60-ті рр. ХХ ст.).
5. Повсякденне життя в СРСР.
6. Стиль життя кінця 80-х – на початку 90-х років ХХ ст. (мода, ретро).
7. Організована злочинність в 90-х років ХХ ст.
8. Сучасні молодіжні субкультури.
9. «Жива історія» учасників АТО.
10. «Жива історія» Майдану.
11. Знакові події ХХ століття у пам'яті жінок.
12. Історія населеного пункту (на вибір).

У ході підготовки до семінарських занять студенти також готують мультимедійні проекти.

Вимоги до оформлення мультимедійного проекту

Мультимедійні проекти (презентації) виконуються у програмі для підготовки презентацій Power Point. Об'єм такого проекту повинен складати не менше ніж 20 сторінок (слайдів). На одній сторінці (слайді) розміщуються 1–2 зображення, підписи або текст. Зображення мають складати не менше 2/3 об'єму проекту (презентації).

ПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Прецедентні тексти, ключові тексти, світові події як фактор створення та існування «усної історії».
2. Співставлення усного джерела з іншими типами джерел.
3. Релігійні, соціальні, політичні, етнічні, гендерні чинники впливу на респондента.
4. Усна історія і «memory studies».
5. Пам'ять як проблема гуманітарного знання (М. Хальбвакс, Я. Ассман, П. Коннертон, П. Нора).
6. Усні свідчення у творах античних авторів.
7. Усна історія в середньовічних джерелах та описах іноземних мандрівників.
8. Методологічні принципи усноісторичних досліджень у XVII – XIX ст.
9. Постмодернізм і усна історія (1990–2000-ті рр.).
10. Національні асоціації дослідників «усної історії» у Європі та США.
11. Українська асоціація усної історії: процес інституалізації і діяльність.
12. Основні напрямки усноісторичних досліджень в Україні.
13. Види і типи інтерв'ю.
14. Етапи підготовки до інтерв'ю. Розробка схеми.
15. Технічна підготовка.
16. Правила проведення інтерв'ю.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З КУРСУ

1. Предмет і завдання курсу «Усна історія в сучасній школі».
2. Особливості використання досліджень з «усної історії» в школі.
3. Вивчення «усної історії» в школі як інструмент для розвитку критичного мислення учнів.
4. «Усна історія» як галузь історичного знання.
5. Усна історія та міждисциплінарна інтеграція.
6. Співвідношення понять «усна історія», «жива історія», «жива пам'ять», «усна пам'ять» та ін.
7. Історія повсякдення, мікроісторія, біографічне письмо, соціальна антропологія та їх взаємодія із «усною історією».
8. Організація гуртка «Усна історія»
9. Колективна пам'ять як феномен в історичних дослідженнях.
10. Концепція «колективної та індивідуальної пам'яті».
11. Форми та трансформації культурної пам'яті.
12. Індивідуальні життєві історії як джерело колективної пам'яті.
13. «Історична пам'ять», «політика пам'яті», «місця пам'яті», «репресована пам'ять», «монетаризація пам'яті».
14. Становлення терміну «усна історія». Джозеф Гоулд, Алан Невінс.
15. Особливості просторового (географічного) інституційного оформлення усної історії.
16. Становлення «усної історії» в США (30-40 pp. XX ст.).
17. «Усна історія» у Великобританії: основні напрямки досліджень.
18. «Голос минулого» в інтерпретації Пола Томсона.
19. Усноісторичні дослідження в післявоєнній Німеччині та їхнє виховне значення.

20. Постмодернізм і усна історія (1990–2000-ті рр.).
21. Національні асоціації дослідників «усної історії» у Європі та США.
22. Українська асоціація усної історії: процес інституалізації і діяльність.
23. Основні напрямки сучасних усноісторичних досліджень в Україні.
24. Види і типи інтерв'ю.
25. Етапи підготовки до інтерв'ю. Розробка схеми.
26. Правила проведення інтерв'ю.
27. Типи травм (за П. Штомпкою).
28. Поняття колективної «травми». Травматичний досвід.
29. Проблема колективної травми в українському соціумі.
30. Теоретичний напрям роботи гуртка «усної історії» в школі (бесіди, доповіді, вікторини).
31. Практичний напрям діяльності шкільного гуртка «усної історії» (експедиції).
32. Етапи пошукової роботи в гуртку «усної історії».
33. Пошук і вибір респондентів.
34. Етика досліджень з «усної історії».
35. Правила роботи із респондентом.
36. Юридична етика та проблема авторського права.
37. Особливості автобіографічного інтерв'ю.
38. Особливості підготовки запитальника (програми інтерв'ю) для досліджень з «усної історії».
39. Питання як спосіб стимуляції і конструювання пам'яті.
40. Види запитань.
41. Техніка інтерв'ювання.
42. Транскрипт інтерв'ю. Нотаційні системи.
43. Порядок паспортизації даних.
44. Супровідні документи при проведенні інтерв'ю.
45. Основні методи аналізу інтерв'ю.
46. Нарративний метод аналізу інтерв'ю. . Контент-аналіз.
47. Реконструктивний спосіб аналізу.
48. Проблеми інтерпретації усноісторичних досліджень.

49. «Трансформація громадянського суспільства (Усна історія української селянської культури 1920-1923 рр.)» у записах В. Нолла.
50. Усноісторичні дослідження голодомору 1932 – 1933 рр.
51. Усні історії оstarбайтерів та в'язнів нацистських концтаборів.
52. Депортації 40-х – 50-х років ХХ ст. у свідченнях очевидців.
53. «Жива історія» підпільного життя Української Греко-Католицької Церкви 1946-1989 рр.
54. Події Помаранчевого майдану та революції гідності у свідченнях очевидців.
55. Патріотичне виховання через «усну історію» російсько-української війни.
56. Шкільні проекти з усної історії: проблеми та перспективи.
57. Міжнародний проект «Метод усної історії при вивченні новітньої історії в сучасній школі».
58. Конкурс шкільних проектів з усної історії «Повсякденне життя в СРСР у період 1980 – 1991 роках».
59. Аналіз проведеного інтерв'ю (на прикладі індивідуального завдання).
60. Аналіз тематичного запитальника (на прикладі індивідуального завдання)

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Методи контролю

Семестровий контроль рівня знань та успішності студентів відбувається у формі екзаменів. Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума оцінок за поточний контроль знань (максимум 50 балів) та результатів екзаменаційної роботи (максимум 50 балів).

Поточний контроль знань

При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на семінарських заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, знання джерельного та історіографічного матеріалу, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуального завдання, контрольної роботи.

Відвідування лекцій студентами є обов'язковим. Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії.

Принципи оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях

Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою.

Пропущене заняття або негативну оцінку студент зобов'язаний «відпрацювати» (відповісти на усні запитання чи у тестовій формі).

«5» балів – знання студента відмінні.

Студент(ка) глибоко, ґрунтовно в деталях володіє теоретичними знаннями з курсу «Усна історія в сучасній

школі». Виявляє усвідомлені уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти; використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси, обізнаний з історіографією того чи іншого питання. Вміє порівняти, співставити різні явища і процеси, дати вичерпний аналіз проблеми, володіє понятійно-категоріальним апаратом дисципліни. Вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Повною мірою володіє історичним критичним мисленням, аналізом (вміє розбивати історичну інформацію на компоненти, розуміючи їх взаємозв'язки та організаційну структуру).

Студент(ка) міє організовувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію усних джерел (як українською, так й іноземними мовами); може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Вміє на високому рівні розробити запитальник до інтерв'ю та провести опитування респондента. Може використати інноваційні технології.

Самостійно оцінює суспільні явища, процеси і тенденції у державі та світі, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості, а також освітні проблеми, пропонує способи їх розв'язання; самостійно інтерпретує зміст проведених інтерв'ю і відтворені в них історичні факти, явища, події. Має синтетичне мислення. Вміє долати труднощі, вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції тощо. З повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні.

«4» бали – знання студента добрі.

Студент(ка) має добрі знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, здатен(на) щодо їх застосування на практиці; відповідь чітка і практично завершена. Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями

вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Знає історичну термінологію і наукову періодизацію «усної історії», володіє понятійним апаратом, добре орієнтується в історичній хронології; вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал.

Достатньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) самотійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості, пропонувати певні способи розв'язання суспільних проблем, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання власних проблем; будує аргументацію на основі 2-3 доказів, може рецензувати відповіді ровесників.

Вміє організовувати пошук, аналіз та інтерпретацію усних джерел (як українською, так й іноземними мовами); може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Вміє на належному рівні розробити запитальник до інтерв'ю та провести опитування респондента. Має певний рівень синтетичного мислення. Проводить самооцінку пізнавальної діяльності, вдосконалює з достатнім рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції тощо. З повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні. Однак допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності.

«3» бали – знання студента задовільні.

У студента(ки) є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу (більше 50%), елементарні уміння і навички; не

здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь не чітка і спрощена, у ній є суттєві помилки. Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, а просто перераховує. По-середньо знає історичну термінологію і володіє понятійним апаратом «усної історії», задовільно орієнтується в історичній хронології; не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Посередньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен(на) по середньо оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, до кінця не здатен(на) інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем. Не може переконливо аргументувати відповідь.

Не використовує іноземну мову на рівні необхідному для професійної діяльності для опрацювання закордонних проектів з усної історії. Вміє організовувати пошук історичних джерел, але не може їх критично проаналізувати. Не використовує сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Не використовує інноваційні технології і не має синтетичного мислення. Не вміє на високому рівні розробити запитальник до інтерв'ю та провести опитування респондента. Керується моральними та етичними нормами, з повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій.

Загалом студент(ка) володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, не завжди може пояснити причинно-наслідкові зв'язки.

«2» бали – знання студента незадовільні.

У студента(ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички, тому не здатен(на) їх використати на практиці; відповідь не змістовна і не доречна, у роботі є суттєві помилки (більше 75%). Не ознайомлений(а)

з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Практично не знає історичну термінологію (до 25%), незадовільно орієнтується в історичній хронології (до 25%); не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати джерела з «усної історії». Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Не здатен (на) оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції. Відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація, самооцінка і оцінка інших.

Не вміє організовувати пошук історичних джерел, не може їх критично проаналізувати. Не використовує сучасні інформаційно-технологічні ресурси та інноваційні технології у навчальній діяльності. Не використовує іноземну мову на рівні необхідному для професійної діяльності для опрацювання закордонних проектів з усної історії. Не вміє розробити запитальник до інтерв'ю та провести опитування респондента. Не виявляє усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей, не вдосконалює здобуті під час навчання компетенції.

Підсумкова оцінка за семінарські заняття виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на семінарських заняттях і є середнім арифметичним (заокругленим до сотих) всіх отриманих оцінок за семінарські заняття. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.

Приклад обрахунку підсумкової оцінки за семінарські заняття:

З дисципліни студент протягом семестру отримав 4, 4, 3. Підсумкова оцінка за семінарські заняття за семестр складає: $(4+4+3) : 3 = 3,66667 \approx 3,67$.

З дисципліни студент протягом семестру отримав 3, 2, 3. Підсумкова оцінка за семінарські заняття за семестр складає: $(3+2+3) : 3 = 2,666667 \approx 2,67$

Підсумковий бал за семінарські заняття (максимально 20 балів) – підсумкова оцінка за семінарські заняття, помножена на коефіцієнт 4, заокруглена до цілого (наприклад, якщо підсумкова оцінка за семінарські заняття 3,67, то підсумковий бал за семінарські заняття буде становити $3,67 \times 4 = 14,68 \approx 15$ балів).

Студенту, який має наукові публікації, виступи на наукових конференціях, бере активну участь в роботі студентського наукового гуртка, був учасником олімпіад, конкурсів з відповідної (чи суміжної) дисципліни за поданням наукових керівників чи керівників наукових гуртків та рішенням кафедри в підсумковий семестровий бал може додаватись **максимально 10 балів за участь в науковій роботі** (за умови, що підсумковий семестровий бал не перевищує 50 балів).

Контрольна робота

Написання контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються навчальним планом за семестр з даної навчальної дисципліни.

Контрольна робота включає 2 теоретичні питання (оцінюється по 5 балів кожне) і 10 тестових (по 1 балу за кожне питання).

Критерії оцінювання теоретичного завдання

	Критерії
5 балів	<p>Студент(ка) виявляє глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні знання програмного матеріалу з курсу «Усна історія в сучасній школі», усвідомлені уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти; відповідь чітка і завершена, у ній відсутні помилки. Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями з «усної історії», методами усноісторичних досліджень та вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, вміє ставити під сумнів сталі принципи та ідеї. Знає історичну термінологію і наукову періодизацію, володіє понятійним апаратом «усної історії», відмінно орієнтується в історичній хронології; вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал.</p> <p>Використовує інноваційні навчально-виховні технології. Використовує іноземну мову для опрацювання закордонних проектів з усної історії. Здатен(на) самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості, пропонувати способи розв'язання суспільних проблем; будує переконливу аргументацію. Самостійно інтерпретує зміст проведених інтерв'ю і відтворені в них історичні факти, явища, події. Виявляє синтетичне мислення, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні. Демонструє вдосконалені з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.</p>

4 бали	<p>Студент(ка) має добрі знання програмного матеріалу з курсу «Усна історія в сучасній школі», усвідомлені уміння і навички, здатен(на) щодо їх застосування на практиці; відповідь чітка і практично завершена, є незначні помилки. Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями з «усної історії», методами усноісторичних досліджень та вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Знає історичну термінологію, володіє понятійним апаратом, добре орієнтується в історичній хронології, вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал.</p> <p>Використовує інноваційні навчально-виховні технології. Використовує іноземну мову для опрацювання закордонних проектів з усної історії. Здатен (на) самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості, пропонувати певні способи розв'язання суспільних проблем; будує аргументацію (75%). Самостійно інтерпретує зміст проведених інтерв'ю і відтворені в них історичні факти, явища, події. Виявляє певний рівень синтетичного мислення; використовує історико-краєзнавчий матеріал, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні. Демонструє вдосконалені з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.</p>
3 бали	<p>У студента(ки) є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу (більше 50%), елементарні уміння і навички; не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь не чітка і спрощена, є суттєві помилки. Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії,</p>

	<p>джерелознавства, науковими концепціями з «усної історії» на рівні їх перерахунку. По-середньо знає історичну термінологію і володіє понятійним апаратом «усної історії», задовільно орієнтується в історичній хронології, задовільно володіє методикою проведення усноісторичних досліджень; не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал.</p> <p>Не вміє на належному рівні використати інноваційні навчально-виховні технології. Не використовує іноземну мову для опрацювання закордонних проектів з усної історії. Посередньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) по середньо оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, до кінця не здатен (на) інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем. Не може переконливо аргументувати. Не має синтетичного мислення, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні.</p>
0 – 2 бали	<p>У студента(ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички, тому не здатен(на) їх використати на практиці; у письмовій роботі є суттєві помилки (більше 75%). Не ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, методикою усноісторичних досліджень та не вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Практично не знає історичну термінологію і періодизацію (до 25%), незадовільно орієнтується в історичній хронології (до 25%); не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Не використовує іноземну мову для опрацювання закордонних проектів з усної історії. Не володіє історичним критичним</p>

	мисленням, аналізом і синтезом. Не здатен (на) оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні. Відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація. Не має синтетичного мислення, безвідповідально ставиться до обраного фаху.
--	--

Розподіл балів за контрольну роботу

Завдання	Кількість балів
Теоретичне	5 балів
Теоретичне	5 балів
Тести	10 балів
Разом	20 балів

Зразок тестового завдання до контрольної роботи

Коли засновано Міжнародну асоціацію усної історії:

- А) 1978
- Б) 1991
- В) 1996
- Г) 2006

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вироблення студентами навичок і вміння працювати з навчальною літературою, джерелами. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у вигляді тестового контролю та підготовки індивідуального завдання – проекту (презентації, опитування респондентів).

Критерії оцінювання проекту:

	Критерії
9 – 10 балів	<p>Глибоке, чітке і логічне розкриття проблеми, дотримання наукових норм оформлення, відображена власна позиція. Студент(ка) ґрунтовно в деталях володіє теоретичними знаннями з методики проведення усноісторичних досліджень. Виявляє усвідомлені уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти; використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси, обізнаний з історіографією того чи іншого питання. Вміє організувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію усних джерел (як українською, так й іноземними мовами); може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Може використати інноваційні технології. Має синтетичне мислення. Вміло підбирає та ставить запитання респонденту. Правильно оформлено супровідну документацію інтерв'ю.</p>
8 – 9 балів	<p>Обґрунтоване розкриття проблеми, є незначні помилки в оформленні наукового апарату. Студент(ка) ґрунтовно в деталях володіє теоретичними знаннями з методики проведення усноісторичних досліджень. Виявляє усвідомлені уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти; використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси, обізнаний з історіографією того чи іншого питання. Вміє організувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію усних джерел (як українською, так й іноземними мовами); може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Може використати інноваційні технології. Має синтетичне мислення. Вміло підбирає та ставить запитання респонденту, але</p>

	<p>проект має несуттєві помилки та неточності. Є незначні помилки при оформленні супровідної документацію інтерв'ю.</p>
7 – 6 балів	<p>У проекті розкрито лише окремих аспект проблеми, є суттєві помилки в оформленні наукового апарату. У студента(ки) є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу (більше 50%), елементарні уміння і навички; не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на при підготовці проекту; відповідь не чітка і спрощена, у проекті є суттєві помилки. Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вмє їх використовувати під час підготовки індивідуального завдання. Є помилки в оформленні супровідної документації інтерв'ю, запитальник підготовлений формально.</p>
5 – 6 балів	<p>У проекті розкрито лише окремих аспект проблеми, є суттєві помилки в оформленні наукового апарату. У студента(ки) є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу (більше 50%), елементарні уміння і навички; не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на при підготовці проекту; відповідь не чітка і спрощена, у проекті є суттєві помилки. Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вмє їх використовувати під час підготовки індивідуального завдання. Є помилки в оформленні супровідної документації інтерв'ю, запитальник підготовлений формально.</p>

3 – 4 бали	Проект суто компілятивного характеру. У студента(ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички проведення інтерв'ю, тому не здатен(на) їх використати на практиці; реферат чи презентація незмістовні і має суттєві помилки (більше 75%). Не ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вміє їх використовувати під час підготовки індивідуального завдання. Не вміє організовувати пошук історичних джерел, не може їх критично проаналізувати. Суттєві помилки в оформленні супровідної документації інтерв'ю, запитальник підготовлений формально.
0 – 2 бали	Проект не зарахований. Студент(ка) не ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, методикою проведення інтерв'ю та не вміє їх використовувати під час підготовки індивідуального завдання. Не вміє організовувати пошук історичних джерел, не може їх критично проаналізувати. Не використовує сучасні інформаційно-технологічні ресурси та інноваційні технології у навчальній діяльності.

Семестровий контроль

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену. Для того, щоб одержати екзамен, студентам необхідно виконати всі види роботи і набрати не менше 50 балів. Якщо студент своєчасно не здав встановлених змістових модулів, він автоматично втрачає право на допуск до екзаменаційної сесії, окрім випадків, визначених Факультетом історії, політології і міжнародних відносин.

Екзаменаційна робота *оцінюється від 1 до 50 балів*. Екзаменаційний білет з навчальної дисципліни передбачає формулювання 4 завдань: 3 – теоретичних (по 10 балів за кожне), 1 практичне (скласти запитальник) (20 балів).

Розподіл балів за екзаменаційну роботу

Завдання	Кількість балів
Теоретичне	10 балів
Теоретичне	10 балів
Теоретичне	10 балів
Практичне	20 балів
Разом	50 балів

Бали	Критерії оцінювання теоретичного завдання в екзаменаційній роботі
9-10 балів	<p>Студент(ка) виявляє глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні знання програмного матеріалу з курсу «Усна історія в сучасній школі», усвідомлені уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти; відповідь в екзаменаційній роботі чітка і завершена, у ній відсутні помилки. Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями з «усної історії», методами усноісторичних досліджень та вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, вміє ставити під сумнів сталі принципи та ідеї. Знає історичну термінологію і наукову періодизацію, володіє понятійним апаратом «усної історії», відмінно орієнтується в історичній хронології; вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Використовує інноваційні навчально-виховні технології. Використовує іноземну мову для опрацювання закордонних проектів з усної історії.</p>

	<p>Здатен(на) самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості, пропонувати способи розв'язання суспільних проблем; буде переконливу аргументацію. Самостійно інтерпретує зміст проведених інтерв'ю і відтворені в них історичні факти, явища, події. Виявляє синтетичне мислення, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні. Демонструє вдосконалені з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.</p>
7-8 бали	<p>Студент(ка) має добрі знання програмного матеріалу з курсу «Усна історія в сучасній школі», усвідомлені уміння і навички, здатен(на) щодо їх застосування на практиці; відповідь у екзаменаційній роботі чітка і практично завершена, є незначні помилки. Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями з «усної історії», методами усноісторичних досліджень та вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Знає історичну термінологію, володіє понятійним апаратом, добре орієнтується в історичній хронології, вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал.</p> <p>Використовує інноваційні навчально-виховні технології. Використовує іноземну мову для опрацювання закордонних проектів з усної історії. Здатен(на) самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й</p>

	<p>неупередженості, пропонувати певні способи розв'язання суспільних проблем; будує аргументацію (75%). Самостійно інтерпретує зміст проведених інтерв'ю і відтворені в них історичні факти, явища, події. Виявляє певний рівень синтетичного мислення; використовує історико-краєзнавчий матеріал, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні. Демонструє вдосконалені з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції. Однак не завжди достатньо аргументує свою. У деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності.</p>
<p>5-6 балів</p>	<p>У студента(ки) є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу (більше 50%), елементарні уміння і навички; не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички при написанні екзаменаційної роботи; відповідь не чітка і спрощена, є суттєві помилки. Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями з «усної історії» на рівні їх перерахунку. По-середньо знає історичну термінологію і володіє понятійним апаратом «усної історії», задовільно орієнтується в історичній хронології, задовільно володіє методикою проведення усноісторичних досліджень; не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал.</p> <p>Не вміє на належному рівні використати інноваційні навчально-виховні технології. Не використовує іноземну мову для опрацювання закордонних проектів з усної історії. Посередньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) по середньо оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, до</p>

	кінця не здатен (на) інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем. Не може переконливо аргументувати. Не має синтетичного мислення, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні.
0-4 бали	<p>У студента(ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички, тому не здатен(на) їх використати на практиці; в екзаменаційній роботі є суттєві помилки (більше 75%). Не ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, методикою усноісторичних досліджень та не вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Практично не знає історичну термінологію і періодизацію (до 25%), незадовільно орієнтується в історичній хронології (до 25%); не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал.</p> <p>Не використовує іноземну мову для опрацювання закордонних проектів з усної історії. Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Не здатен (на) оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні. Відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація. Не має синтетичного мислення, безвідповідально ставиться до обраного фаху.</p>

Критерії оцінювання практичного завдання (запитальника) в екзаменаційній роботі	Бали
--	-------------

<p>У запитальнику присутнє глибоке, чітке і логічне розкриття проблеми, відображена власна позиція. Студент(ка) ґрунтовно в деталях володіє теоретичними знаннями з методики проведення усноісторичних досліджень. Виявляє усвідомлені уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти; використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси, обізнаний з історіографією того чи іншого питання. Використовує іноземну мову на рівні необхідному для професійної діяльності. Вміє організовувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію усних джерел (як українською, так й іноземними мовами); може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Може використати інноваційні технології. Має синтетичне мислення. Вміло підбирає та ставить запитання респонденту.</p>	<p>18-20 балів</p>
<p>У запитальнику обґрунтовано розкрито проблему, однак є незначні помилки. Студент(ка) ґрунтовно в деталях володіє теоретичними знаннями з методики проведення усноісторичних досліджень. Виявляє усвідомлені уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти; використовує необхідну джерельну базу, інтернет ресурси, обізнаний з історіографією того чи іншого питання. Вміє організовувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію усних джерел (як українською, так й іноземними мовами); може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Може використати інноваційні технології. Має синтетичне мислення. Вміло підбирає та ставить запитання респонденту, але запитальник має несуттєві помилки та неточності.</p>	<p>14-17 балів</p>
<p>У запитальнику розкрито лише окремий аспект проблеми. У студента(ки) є суттєві помилки в знанні</p>	<p>10-13 балів</p>

<p>фактичного матеріалу (більше 50%), елементарні уміння і навички; не здатен(на) повною мірою використати знання, уміння і навички на при підготовці запитальника; запитальник спрощений, у ньому є суттєві помилки. Студент(ка) ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вміє їх використовувати під час підготовки запитальника. Запитальник підготовлений формально.</p>	
<p>Запитальник суто компілятивного характеру. У студента(ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички проведення інтерв'ю, тому не здатен(на) їх використати на практиці; запитальник незмістовний і має суттєві помилки (більше 75%). Студент(ка) не ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вміє їх використовувати під час підготовки запитальника. Не вміє організовувати пошук історичних джерел, не може їх критично проаналізувати. Не використовує сучасні інформаційно-технологічні ресурси та інноваційні технології у навчальній діяльності. Допущено суттєві помилки, запитальник підготовлений формально.</p>	<p>5-9 балів</p>
<p>Запитальник не відповідає вимогам. Студент(ка) не ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, методикою проведення інтерв'ю та не вміє їх використовувати під час підготовки запитальника. Не вміє організовувати пошук історичних джерел, не може їх критично проаналізувати. Не використовує інформаційно-технологічні ресурси та інноваційні технології.</p>	<p>0-4 бали</p>

Розподіл балів, які отримують студенти

Денна форма навчання

Поточне оцінювання та самостійна робота						Екза- мен	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
Поточне оцінювання	Контроль на робота	Сума	Поточне Оцінювання	Індивідуальне завдання (проект)	Сума	50	100
T1-T7			T8-T14				
10	20	30	10	10	20		

T1, T2 ... T14 – теми.

Заочна форма навчання

Поточне оцінювання та самостійна робота						Екза- мен	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
Поточне оцінювання	Контроль на робота	Сума	Поточне Оцінювання	Індивідуальне завдання (проект)	Сума	50	100
T1-T7			T8-T14				
5	20	25	5	20	25		

T1, T2 ... T14 – теми.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Школа оцінювання та ECTS

університетська	національна	Шкала ECTS
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79		C
60-69	задовільно	Д
50-59		E
26-49	незадовільно	FX
1-25		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
Базова література

Підручники та методичні посібники

1. Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження. Електронний ресурс: http://chtyvo.org.ua/authors/Hlushko_Mykhailo/Metodyka_p_olovoho_etnohrafichnoho_doslidzhennia
2. Грінченко Г. Усна історія: Методичні рекомендації з організації дослідження: Для студентів і аспірантів. – Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2007. – 28 с.
3. Дрогобицька О., Паньків М. Пам'ятка для збору етнографічних матеріалів. – Івано-Франківськ, 2014. – 24 с.
4. «Жива історія». Метод усної історії в школі <https://www.ustnayaistoriya.info/wp-content/uploads/2015/08/oral.pdf>
5. Курилів В. Методика викладання історії: Навч. посібник. – Львів, Торонто: Світ, 2003. – 248 с. Режим доступу: http://litopysets.at.ua/kuriliv_v-i.metodyka_vikladannja_istoriji.pdf
6. Левітас Ф., Салата О. Методика викладання історії. Посібник учителя. – Харків: 2006. – 96 с. Режим доступу: https://miliza7.ucoz.ru/Technologia/Levitas_F_L_Metodyka_vikladannya_istoriyi.pdf
7. Паньків М. Організація польових досліджень з етнографії (для студентів історичного факультету та краєзнавців): Методичний посібник. – Івано-Франківськ: Плай, 2005. – 124 с.
8. Яковенко Г. Методика навчання історії: Навчально-методичний посібник. – Харків, 2017. – 324 с. <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1656/1/.pdf>

Монографії і статті

9. Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті. – К.: Ніка-Центр, 2012. – 440 с.
http://chtyvo.org.ua/authors/Aleida_Assmann/Prostory_spo_hadu
10. Гончаренко Л. Робота з усними свідченнями на уроках історії: нарративний аналіз // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 3. – С. 34 – 38. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo_2014_3_8
11. Грінченко Г. (Авто)біографічне інтерв'ю в усноісторичних дослідженнях: до питання про теорію нарративного аналізу // Режим доступу: oralhistory.com.ua/assets/images/img_public/shid_zahid/04_G_Grinchenko.pdf
12. Грінченко Г. Усна історія – теорія, метод, джерело // В кн.: Невигадане. Усні історії оstarбайтерів / Авт.-упоряд., ред., вступ. ст. Г. Грінченко. – Харків: Видавничий дім «Райдер», 2004. Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0009593>
13. Грінченко Г. Усна історія примусу до праці: метод, конспекти, тексти. – Харків: «НТМТ», 2012. – 304 с.
14. Грінченко Г. Усна історія як метод і джерело дослідження. Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/Book/OST/3.pdf>
15. Грінченко Г., Реброва І., Романова І. Усна історія в пострадянських дослідницьких практиках (на прикладі сучасних Білорусії, Росії та України) // Український історичний журнал. – 2012. – № 4. – С. 172 – 187. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UIJ_2012_4_13
16. Нолл В. Трансформація громадянського суспільства. Усна історія української селянської культури 1920–30 років. – К.: Центр досліджень усної історії та культури РОДОВІД, 1999. – 559 с.
17. Реброва І. Усна історія і дослідження «пам'яті» // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. – Вип. 11-12. Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і

- практика досліджень / За ред. В. Кравченка та Г. Грінченко. – Харків: ТОВ «НТМТ», 2008. – С. 414 – 427.
- http://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12
18. Суший О. Проблема колективної травми в українському соціумі та пошук стратегій її опанування. http://lib.iitta.gov.ua/10592/1/S.O.V._Trauma.pdf
19. Томпсон П. Голос прошлого. Устная история / Пер. с англ. – М.: Весь Мир, 2003. – 368 с. <http://www.nasharamiac.org/docs/Thomson.pdf>.
20. У пошуках власного голосу: усна історія як теорія, метод та джерело. Збірник наукових статей http://oralhistory.com.ua/assets/images/img_publication/u_poshukah_vlasnogo_golosu.pdf
21. Усна історія російсько-української війни (2014-2015 роки) / Ред. кол. серії: В. Мороко, Р. Молдавський, С. Білівненко, О. Штейнле, В. Лініков, М. Волобуєв, М. Павленко. – Вип. 1. – Київ: К.І.С., 2015. – 176 с. <http://www.memory.gov.ua/publication/usna-istoriya-rosiisko-ukrainskoi-viini-2014-2015>
22. Усна історія російсько-української війни (2014-2016 роки) / Ред. кол. серії: Г. Васильчук, В. Мороко, Р. Молдавський, С. Білівненко, О. Штейнле, В. Лініков, М. Павленко. – Вип. 2. – Київ, 2016. – 464 с. <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>
23. Усна історія російсько-української війни (2014-2016 роки) / Ред. кол. серії: В. Мільчев, В. Мороко, Р. Молдавський, С. Білівненко, О. Штейнле, В. Лініков, М. Павленко. – Вип. 3. – Київ, 2017. – 200 с. <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>
24. Феррейра М. Інституціоналізація та розвиток усної історії: 10 років Міжнародній асоціації усної історії // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. – Випуск 11-12. Усна історія в соціально-гуманітарних студіях:

- теорія і практика досліджень / За ред. В.Кравченка та Г. Грінченко. – Харків: ТОВ «НТМТ», 2008. – С. 414 – 427.
http://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12
25. Хрестоматия по устной истории. – СПб., 2003
<http://www.nashapamiac.org/docs/Chrestomatija%20po%20ustnoy%20istor.pdf>

Додаткова література

26. Айерман Р. Социальная теория и травма // Социологическое обозрение. – 2013. – Т. 12. – № 1. – С. 121–138.
27. Боряк О. Емпіричні дослідження як «ризик шкоди»: теорія і практика впровадження принципів етики польової роботи // Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 5-6. – С. 76 – 82.
28. Бріцина О. Сучасні аспекти методики збирання народної прози // Народна творчість та етнографія. – 2003. – №3. – С. 24 – 34.
29. Буряк В. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школярів // Рідна школа. – 2001. – №9. – С. 49– 52.
30. Гуркіна С. Особливості проекту усної історії Інституту Історії Церкви «Образ сили духу: жива історія підпільного життя Української Греко-Католицької Церкви, 1946-1989» // Наукові записки з української історії. Збірник наукових статей. – 2007. – Вип. 19. Режим доступу: chistory.org.ua/2013/08/30/svitlana-gurkina-osoblyvosti-proektu-usnoyi-istoriyi-institutu-istoriyi-tserkvy-obraz-syly-duhu-zhyva-istoriya-pidpil-nogo-zhyttya-ukrayins-koyi-greko-katolyts-koyi-tserkvy-1946-1989/
31. Денисенко В. Зміст і завдання експедиційної народознавчої роботи в контексті національного виховання // Матеріали до української етнології. – К., 2002. – Вип. 2 (5). – С. 73 – 76.

32. Задорожна Л. Навчити працювати самостійно (Інтеграційний метод роботи з історичними документами) // Історія в школах України. – 2004. – №5. – С.7 – 10.
33. Календарова В. Пам'ять як об'єкт дослідження // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. – Випуск 11-12. Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За редакції В. Кравченка та Г. Грінченко. – Харків: ТОВ «НТМТ», 2008. – С. 414 – 427.
http://keui.wordpress.com/2010/12/29/shid_zahid_11_12
34. Кісь О. Колективна пам'ять та історична травма: теоретичні рефлексії на тлі жіночих спогадів про Голодомор // У пошуках власного голосу: Усна історія як теорія, метод, джерело: Зб. наук. праць. – Харків: Східний інститут українознавства ім. Ковальських, 2010. – С. 171 – 191.
35. Кісь О. Усна історія: становлення, проблематика, методологічні засади. Електронний ресурс: http://uamoderna.com/images/archiv/11/2_UM_11_Vstup_Kis.pdf
36. Киридон А. Ментальне картографування як інструмент досліджень усної історії // Електронний ресурс: <http://www.stattionline.org.ua/histori/107/20136-mentalne-kartografuvannya-yak-instrument-doslidzhen-usno%D1%97-istori%D1%97.html>
37. Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу: моделі та практики. – Київ, 2003. – С. 40 – 102.
38. Майдан від першої особи. 45 історій Революції гідності / упоряд. Т. Ковтунович, Т. Привалко. – Київ: К.І.С., 2015. – 320 с. Електронний ресурс: http://www.memory.gov.ua/sites/default/files/maidan_vid_perшой_osoby.pdf
39. Майдан від першої особи. Мистецтво на барикадах / упоряд. Т. Ковтунович, Т. Привалко; Укр. ін-т нац.

- пам'яті. – Вип. 2. – Київ: К.І.С., 2016. – 304 с.
http://www.memory.gov.ua/sites/default/files/maydan_vid_pershoyi_osobi_mistectvo_na_barikadah.pdf
40. Майдан від першої особи. Регіональний вимір. Вип. 3: у 2 ч. Ч. 1. АР Крим – Луганська область / уклад.: О. Білобровець, Л. Бондарук, Т. Ковтунович, Т. Привалко [та ін.], відп. ред. Т. Привалко; Укр. ін-т нац. пам'яті. – Київ: К.І.С., 2017. – 416 с.
<http://www.memory.gov.ua/sites/default/files/maidan-3-color-low.pdf>
41. Маєрчик М. Польові дослідження: проблема достовірності і порозуміння // Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 5-6. – С. 82 – 85.
42. Макаров В. Ошибки интервьюера // Социологические исследования. – 1989. – № 3.
43. Нагайко Т. Вивчення побутового аспекту життя сільського населення України періоду Другої світової війни засобами усної історії // Український історичний збірник. – 2004. – Вип. 6. – С. 368 – 376.
44. Огієнко В. Історична травма голодомору: проблема, гіпотеза та методологія дослідження // Національна та історична пам'ять. – 2013. – Вип. 6. – С. 145 – 156.
45. Огієнко В. Культурна травма у сучасній зарубіжній історіографії: концепт та метод // Національна та історична пам'ять. – 2011. – Вип. 1. – С. 148 – 160.
46. Огієнко В. Посттравматичний стресовий синдром і колективна травма в особистих наративах свідків голодомору. Режим доступу: <http://www.uamoderna.com/md/ogienko-holodomor-trauma>
47. Орлов И. Устная история: генезис и перспективы развития // Отечественная история. – 2006. – № 2. – С. 136 – 148.

48. Романович Н.А. Ситуация опроса глазами респондента // Социологические исследования. – 1999. – № 2. – С. 123 – 126.
49. Томсон А. Чотири зміни парадигм в усній історії // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. – Випуск 11-12. Усна історія в соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За редакції В. Кравченка та Г. Грінченко. – Харків. Режим доступу: http://oralhistory.com.ua/assets/images/img_publications/shid_zahid/01_A_Thomson.pdf
50. Терно С. Критичне мислення: чергова мода чи нагальна потреба // Історія в школах України. – 2007. – №4. – С.13 – 15.
51. Україна модерна. Випуск 11 / Відп. ред. Я. Грицак, М. Крикун. Київ–Львів, 2007. Тема номеру «Усна історія» <http://uamoderna.com/arkhiv/46-11>

Інформаційні ресурси

<http://www.iohanet.org> – сайт International Oral History Association (Міжнародна асоціація усної історії)

<http://oralhistory.com.ua> – сайт Української асоціації усної історії

<http://resource.history.org.ua> – сайт Інститут історії України

<https://live-history.org> – студії «живої історії» (неформальна історична освіта)

<https://www.ustnayaistoriya.info/konkurs> – конкурс шкільних проєктів «Жива історія»

Для заміток

Для заміток

Навчально-методичне видання

ДРОГОБИЦЬКА ОКСАНА ЯРОСЛАВІВНА

**Методичні рекомендації для семінарських занять та
самостійної роботи з дисципліни «Усна історія в сучасній
школі» для студентів IV курсу спеціальності «014.03
Середня освіта (історія)»**

Комп'ютерна верстка: *Ігор Вітків*

Формат 60x84/16. Папір офсет. Гарнітура "Times New Roman".